

Lancering af Aase Marie Ottesens web-manual om brug af sang og musik i demensrehabilitering

*Anja Stenderup Nielsen, cand.mag. i musikterapi.
Musikterapeut i Lyngby-Taarbæk Kommune, Aktivitet
og Frivillighed – plejecentrene Virumgård, Solgården
og Lystoftebakken. Kontakt: anjastenderup@yahoo.com*

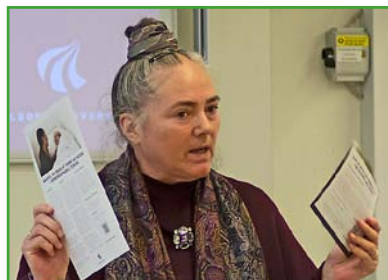

Fredag d. 31. januar 2020 var en vigtig og festlig dag på Plejecenter Sølund i København. Her lancerede seniorforsker Aase Marie Ottesen og hendes medforskere en ny online manual om brug af sang og musik i demensrehabilitering. På programmet var der, udover Aase Marie Ottesen, talere med forskellig faglighed og funktion, herunder: Lissy Vejen, social- og sundhedsassistent, Amanda Glindvad Jensen og Poul Ilsøe, musikterapeuter, Hanne Molin, demenskoordinator, og Jan Nybo Jensen, Dorthe Lynge og Birte Schelde, ledere. Med over 100 tilmeldte var der stor interesse for den nye manual, og begejstringen kunne

mærkes i salen med bifald og ivrige spørgsmål. I det næste vil jeg fremhæve nogle af de pointer, som jeg, som musikterapeut, synes var de mest interessante, og løbende vil jeg trække tråde til indholdet i manualen.

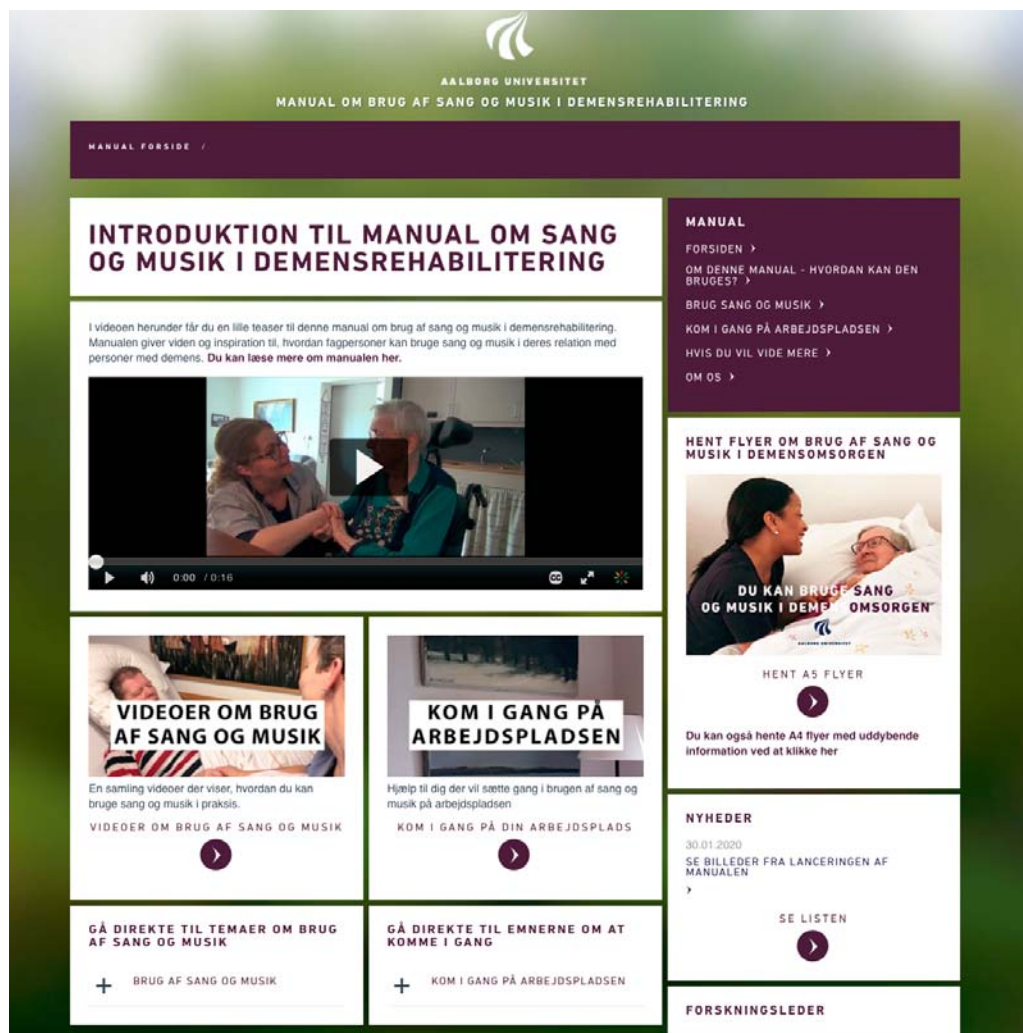
Manualen – en kort præsentation

Manualen er blevet til gennem et grundigt, praksisnært aktionsforskningsprojekt ved Aalborg Universitet, hvor følgende fire plejecentre har deltaget: Plejecentret Sølund, Københavns Kommune; Demenscenter Skovgården, Mariagerfjord Kommune; Strandgården, Frederikshavn Kommune og

Manualen 'Sang og musik i demensrehabilitering' findes her: www.manual.musikogdemensrehabilitering.aau.dk eller ved indtastning af følgende forkortede hjemmesideadresse: www.dermus.aau.dk. Der er gratis adgang de næste tre år i hele Norden.

Aase Marie Ottesen

Billede fra manualens hjemmeside.

Lindgården, Vejle Kommune. Medarbejdere og ledere på de fire plejecentre har fungeret som medforskere i Aase Maries Ottesens forskning, for at sikre at manualen blev realistisk og anvendelig i praksis.

Manualen er en samlet pakke, der henvender sig til de forskellige støttepersoner omkring den demensramte. Målgruppen er

altså pårørende, plejepersonale, tværfagligt personale, undervisere, faglige vejledere og ledere på demensområdet. Den er funderet i en personcentreret tilgang til demensramte, er inspireret af musikterapeutisk teori, og kan bruges både i udviklingen af egen praksis og til undervisning. Formålet er at give vejledning til at implementere og forankre en

målrettet brug af musik og sang i demens-rehabilitering.

Det kan være svært at forklare med ord, hvad det er, musik og sang kan. Den udfordring står vi musikterapeuter overfor hele tiden, især i undervisningssituationer og generelt i mødet med andre faggrupper og ledere. Det er så meget lettere, når man ser det ske, eller oplever det på egen krop. Manualen indeholder i den ene hoveddel, "Videoer om brug af sang og musik", en række autentiske optagelser fra praksis, der netop illustrerer og forklarer, hvordan musik og sang kan bruges i helt konkrete situationer til at befordre kontakt og samarbejde med den demensramte. Til alle disse videoer er der en kort præsentation og tilhørende refleksionsspørgsmål.

I den anden hoveddel af manualen, "Kom i gang på arbejdspladsen", finder man både videoer og tekster om de ledelsesmæssige perspektiver, kompetenceudvikling med mere, som er vigtigt, hvis man vil implementere brugen af sang og musik på en arbejdsplads. Hvis man har brug for sparring og gode råd i forhold til at bruge manualen, er der etableret en ressourcegruppe, der kan kontaktes. Jeg vil stærkt anbefale alle, der arbejder med demensrehabilitering, at orientere sig og finde inspiration i manualen.

Video som inspirationskilde og læringsredskab

Ved lanceringen blev der vist eksempler fra manualens videomateriale. Eksempelvis så vi, hvordan en medarbejder gennem sang kunne opbygge en tryk relation til en demensramt. På en anden video så vi, hvordan en kontakt udvikler sig med en plejer, der synger på portugisisk. Den demensramte forstår ikke indholdet af sangen, men det betyder ikke noget, fordi den blide og afstemte formidling af sangen er det centrale; og på videoen ser man, hvordan det lykkes plejeren at opnå en

god kontakt. Flere af de plejeafdelinger, hvor jeg arbejder, har mange ansatte med anden etnisk baggrund, og jeg glæder mig så meget til at vise dem netop denne video og fortælle dem, at de bare skal synge deres egne sange på deres modersmål, fordi det har en rigtig god effekt. Jeg håber, at videoen og manualen også vil inspirere plejere med anden etnisk baggrund til at bruge sang i plejen, og at lederne rundt omkring vil bakke dem op.

Vejledning til ledere

Det er ikke en nem opgave at implementere brugen af sang og musik i demensomsorgen, men med Aase Marie Ottensens manual er der hjælp at hente, hvis man vil. I den forbindelse vil jeg anbefale manualens afsnit "Kom i gang på arbejdspladsen", hvor der er flere videoer og dokumenter, direkte rettet til organisationens ledere. Her kan man blandt andre få gode råd af Jan Nybo Jensen (formand, Plejecenter Sølund) og Dorthe Lyng (centerleder, Demenscenter Skovgården), Lissy Vejen, (social- og sundhedsassistent, Plejecenter Strandgården) og Hanne Molin (koordinator, Demenscenter Skovgården). Lissy Vejen fortalte i sit indlæg, at hun til at begynde med syntes, det var grænseoverskridende at synge på sit arbejde. Efterhånden blev hun dog mere tilpas med at bruge stemmen i arbejdet, og det er blevet noget, som nu bidrager til hendes arbejdsglæde. Det kræver mod og opbakning at turde synge på arbejdet, for stemmen er noget af det mest sårbare, vi mennesker har, og det ligger måske også i vores kultur, at det helst skal lyde "godt", hvis man åbner munden. Derfor har plejepersonalet brug for opbakning fra kollegaer og især fra ledelsen, hvis det skal lykkes at implementere en mere målrettet brug af sang og musik. Dorthe Lyng viste med et videoeksempel, at hun som leder er rollemodel og også synger for/med borgerne

Oplægsholder Lissy Vejen, social- og sundhedsassistent, Plejecenter Strandgården (tv.) sammen med deltager.

Velkomstsang

med en helt almindelig uskolet stemme.

Et helt konkret greb, der blev nævnt ved lanceringen, var at vise videoklip fra manualen til personalemøder og bruge det som afsæt. En andet konkret idé var, at der i stillingsopslag beskrives, at den kommende medarbejder skal have lyst til arbejde med sang og musik i plejen. Og – som det blev

sagt af Nybo Jensen – det er helt nødvendigt, at ledelsen prioriterer denne kulturændring i plejen. Hvis ledelsen stopper med at prioritere det, så gør medarbejderne også.

Brugen af sang og musik i demensomsorgen kan udbredes

Jeg arbejder som musikterapeut i Lyngby-Taarbæk Kommune og har min gang på tre forskellige plejecentre, to af dem med over 100 beboere. Med mine 21 ugentlige arbejdstimer er det umuligt for mig at nå ud til alle borgere. Der er generelt et stort ønske om mere musik de fleste steder, og med vores implementering af Musicmind¹ er personalet begyndt at bruge musik mere målrettet i plejen og mere individuelt. Mange steder viser personalet stor interesse for at bruge musik i deres arbejde, og jeg synes, det er så oplagt, at plejerne, der kender borgerne meget bedre end mig, bliver guidet, så flere kan få glæde af det. Her kan manualen komme til nytte, som en praksisrettet og let omsættelig vejledning.

Manualen er en kærtkommen guide og værktøjskasse med alle de forskellige redskaber, der skal til, for at man, også dér hvor der ikke er en ansat musikterapeut, kan komme i gang med at bruge sang og musik mere målrettet i plejen. Videoerne i manualen kan opmuntre til at kaste sig ud i sang på arbejdet. Derfor er det et fantastisk redskab i forhold til at formidle til plejepersonale og andre, der arbejder direkte med demensramte, at man ikke behøver at synge perfekt for at kunne bruge sang i arbejdet. Videoerne viser også effekten af at bruge sang og musik individuelt. Jeg tror, manualen kan hjælpe os godt på vej til at få mere musik og sang på demensafdelingerne i Lyngby-Taarbæk kommune.

¹ Musicmind er en musikstreamingtjeneste målrettet ældreomsorgen. Se www.musicmind.me